

Tomislav Brandolica
[povijest/anglistika]

„Arhivi otvaraju oči.“ Enno E. Kraehe (1921.-2008.)

Hrvatska historiografija već godinama hvata korak za svjetskom, u čemu sudjeluju i mlađe generacije povjesničara, stvarajući manje ili više skromno djela kojima bi što više olakšali toliko tešku preobrazbu. Ponekad nam je kao povjesničarima teško pratiti baš sve smjerove i tendencije historiografije; dogodi se tako da nam neko ime, neki autor, možda u trenutku svoga života ili stvaranja ostane nedovoljno poznat ili da tek nakon smrti doživi zaslužen priznanje, a neki nisu čak niti te sreće. Kako primjerice započeti dijalog o povjesničaru koji je većinu karijere posvetio jednom užem periodu kojeg svi vrlo dobro poznajemo, a opet vjerojatno nismo više pažnje obratili njegovim djelima – povjesničaru Ennu Edwardu Kraeheu. Ipak, obratimo li samo malo više pažnje, zaustavimo li se dulje na temi Bečkog kongresa iz 1814.-1815., njegovo ime nam ne može promaknuti, jer ne postoji ni jedna ozbiljnija studija pruske diplomacije ili opće političke situacije koja ne citira Enna Kraeha, i to obično kao potpuno mjerodavan izvor, makar se radilo i o desetljećima starim radovima.

Rođen je 1921. godine u St. Louisu u Missouriju, američkom gradu bogate povijesti koji je u to doba bio jedno od češćih imigrantskih odredišta. Na lokalnom sveučilištu je diplomirao i magistrirao, a doktorsku titulu je stekao na Sveučilištu u Minnesoti. Na početku studija, prema vlastitim riječima, veliki mu je poticaj bila studija Oswalda Spenglera *Propast zapada*, a posebno ga je zaokupila Spenglerova „iskonska znanstvena objektivnost.“¹ Uz interes prema filozofiji Kraehe je posebno zanimanje pokazivao prema povijesti diplomacije, pa je doktorsku disertaciju o Njemačkoj konfederaciji 1851.-1866. pisao pod mentorstvom iskusnog profesora Lawrencea Steffela.² Karijera mu je obilježena velikim dijelom sveučilišnom djelatnošću, jer je više od četrdeset godina proveo predavajući u Kentuckyju, Sjevernoj Karolini, a profesionalnu karijeru je završio na položaju profesora emeritusa na Sveučilištu Virginije. Istovremeno, mladi je Kraehe uspio dobiti nekoliko stipendija za Beč, što ga je dodatno usmjerilo u daljnjim interesima. Diplomatski odnosi Bečkog kongresa, te posebice analiza Metternicha kao političara, diplomata, ali i cjelovite ličnosti postupno su kod njega zauzeli prvo mjesto. Nešto kasnije, kako često biva, se više bavio filozofsko-teorijskim temama; bečki su ga arhivi, ali i neki članci u europskim časopisima doveli do mikrohistorije, o kojoj je i sam pisao u više navrata. Takva promjena je potpuno razumljiva – nakon mnogo godina bavljenja određenim područjem, širina moderne povijesne grane kao što je mikrohistorija dala je još uvijek mladom povjesničaru prostora za širenje znanstvenih obzora.

Dakle, Kraehe je s tipične makrohistorijske teme kakva je Bečka konferencija i europska diplomacija 19. stoljeća, bez problema 1980-ih prešao na teoriju mikrohistorije. Vješto je odgovorio na pretjerano makrohistorijske poglede nekih povjesničara koje su baštinili još od Arnolda Toynbeea. Ipak, njegov posao je gotovo uvijek započinjao u arhivu. „Arhivi otvaraju oči, (...) povjesničari u njima saznaju čime raspolažu, složne možda nekoliko radnih hipoteza, no ništa veliko“ napisao je sam Kraehe, usporedivši svoj prvi doživljaj arhiva, kao revolucionarni događaj u životu povjesničara, s onim kojeg je pjesnik Keats iskusio kad je prvi put pročitao Chapmanov prijevod Homera.³ Razlog prije navedenom odstupu od njegova osobnog pravila (taj „gotovo uvijek“ sigurno upada u oči) o prvenstvu arhivskog istraživanja u životu i radu povjesničara je Kraehovo najveće djelo, koje je napisano gotovo bez ikakvog korištenja arhivskih izvora, već samo uz korištenje postojeće literature, te je toliko uspješno, da ga je po kvaliteti moguće istaknuti kao njegov *magnum opus*.⁴ To je djelo *Metternich's German Policy*, koje je, kao što naslov govori, opsežna i detaljna analiza Metternichove vanjske politike prema Nijemcima, napisana u stilu narativne povijesti, čiji je Kraehe bio odličan predstavnik. Prvi tom je izdao 1963. godine, kojim je pokrio Metternichova vanjskopolićka nastojanja od 1799. do 1814., u vremenu sukoba s Napoleonom, te je za njega dobio nominaciju za prestižnu Pulitzerovu nagradu. Drugi je tom izdan dvadeset godina kasnije, a njime je uspio obuhvatiti razdoblje Bečkog kongresa. Treći tom, koji je trebao pokriti Metternichovu njemačku politiku do 1848., Kraehe nije uspio dovršiti prije smrti.⁵

Kraecheovo viđenje povijesti bilo je pragmatično ali otvoreno, jer nikada nije odbacivao ili zanemario autore s kojima se nije slagao. Povjesničar je za njega bio sličan liječniku ili inženjeru, uvijek spreman na komparativne analize, ali na kraju uglavnom usmjeren prema partikularnom, specifično povjesničarskom rezultatu.⁶

Kao predavač i profesor bio je izuzetno predan studentima, uvijek podupirući pogotovo one zainteresirane za povijest srednje Europe.⁷ Također, bio je i član uredništva časopisa *Central European History* (1967.-1972.) i *Austrian History Yearbook* (1969.-1973.).⁸ Kraeche je bio i tipičan američki povjesničar usmjeren prema njemačko-austrijskim temama, u razdoblju kada je to postajalo sve popularnijom tematikom, a u osobnom životu je uspijevaio kombinirati svoje germanofilske interese, poput ljubavi prema glazbi Richarda Straussa, sa specifičnom *midwestern* predanošću bezbolu i svojem omiljenom timu, St. Louis Cardinalsima.⁹

IZBOR IZ BIBLIOGRAFIJE:

1948. *A History of the German Confederation 1850-1866*, Minneapolis: University of Minnesota.

1958. Eastern Europe and World Affairs. U: *Collectivization of agriculture in Eastern Europe*. Ur: Irwin Taylor Sanders, University of Kentucky Press: 7-24.

1963. *Metternich's German policy: The contest with Napoleon, 1799-1814* (sv. 1) Princeton University Press; 1983. *Metternich's German Policy: The Congress of Vienna, 1814-1815* (sv. 2), Princeton University Press.

1966. Raison d'état et idéologie dans la politique allemande de Metternich (1809-1820), *Revue d'histoire moderne et contemporaine*, 13 (Juillet-septembre): 181-194.

1971. (Ur.) *The Metternich Controversy*, New York: Holt, Rinehart and Winston.

1996. From macro- to microhistory: A journey out of season. U: *Essays in European History: Selected from the Annual Meetings of the Southern Historical Association 1988-1989*. Ur: June K. Burton, Carolyn W. White, University Press of America: 1-9.

1997. The Congress of Vienna. U: Schubert's Vienna. Ur: Raymond Erickson, New Haven: Yale University Press: 55-76.

KORIŠTENA LITERATURA:

I.

Billinger, Robert D., Jr. „In Memoriam: Enno E. Kraeche Scholar of European diplomatic history and AHA life member“ www.historians.org/Perspectives/issues/2009/0904/0904mem3.cfm (1. 8. 2009.).

Billinger, Robert D. Jr. 2009. Enno E. Kraeche, *Central European History*, 42, Cambridge, Cambridge University Press: 301-305.

Kraeche, Enno E. 1996. From macro- to microhistory: A journey out of season. U: *Essays in European History: Selected from the Annual Meetings of the Southern Historical Association 1988-1989*. Ur: June K. Burton, Carolyn W. White, University Press of America: 1-9.

Nagel, Paul C. 2009. Enno E. Kraeche, 1921-2008, *Austrian Studies Newsletter*, 21/1, Center for Austrian Studies, University of Minnesota: 23.

Schroeder, Paul W. 1965. Metternich's German Policy by Enno E. Kraeche, *The Journal of Modern History*, 37, Chicago, The University of Chicago Press: 89-91.

II.

Slika preuzeta s: www.historians.org/Perspectives/issues/2009/0904/images/Kraeche.jpg (17.X.2009)

BILJEŠKE STR. 358-360

1| Kraeche 1996., 2-3.

2| Billinger 2009., 301-302.

3| Kraeche 1996., 4.

4| Schroeder 1965., 90.

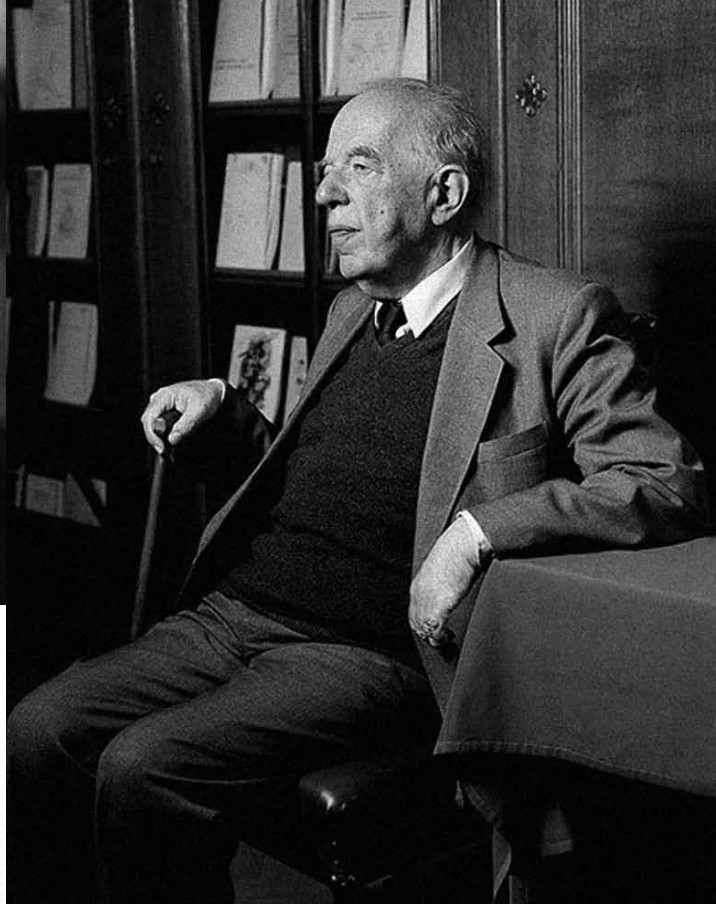
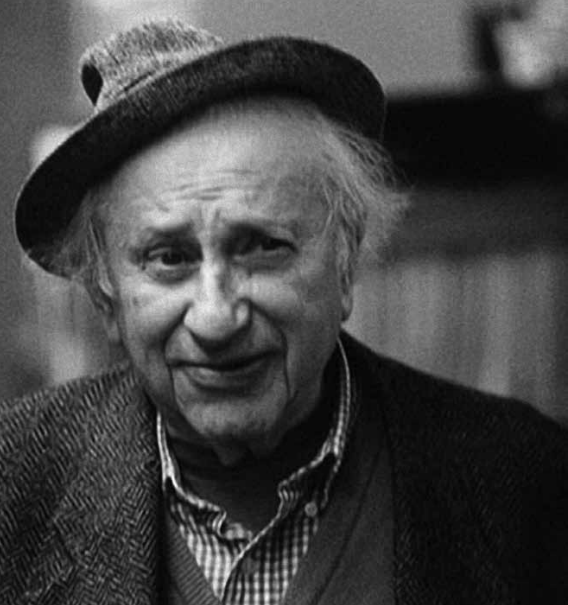
5| Billinger www.historians.org/Perspectives/issues/2009/0904/0904mem3.cfm (1.VIII. 2009.).

6| Kraeche 1996., 8.

7| Billinger 2009., 304.

8| Nagel 2009., 23.

9| Billinger 2009., 305. i Nagel 2009., 23.

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI BROJ 6/7 2009.

Pro Tempore

Časopis studenata povijesti
godina VI, broj 6/7, 2009.

Glavna i odgovorna urednica

Nikolina Sarić

Uredništvo

Tomislav Bradolica, Vanja Dolenc,
Nikolina Sarić, Filip Šimetin Šegvić,
Andreja Talan

Urednik pripravnika

Stefan Treskanica

Redakcija

Tomislav Bradolica, Vanja Dolenc,
Nikolina Sarić, Filip Šimetin Šegvić,
Andreja Talan, Stefan Treskanica

Recenzenti

dr. sc. Damir Agičić
dr. sc. Zrinka Blažević
dr. sc. Jasna Galjer
Tomislav Galović, prof.
dr. sc. Ivo Goldstein
mr. sc. Hrvoje Klasić
dr. sc. Petar Korunić
dr. sc. Bruna Kuntić-Makvić
dr. sc. Mirjana Matijević-Sokol
dr. sc. Zrinka Nikolić Jakus
dr. sc. Drago Roksandić

Lektura i korektura

Vedrana Janković
Marko Pojatina
Zoran Priselac

Dizajn i priprema za tisak

Tomislav Vlainić
Lada Vlainić

Prijevod sažetaka na engleski jezik

Tomislav Brandolica
Marko Lovrić
Marija Marčetić

Prijevod sažetaka na njemački jezik

Azra Plićanić-Mesić, prof.
Filip Šimetin Šegvić

Prijevod sažetaka na francuski jezik

doc. dr. sc. Zvezdana
Sikirić-Assouline
Zrinka Miladin

Izdavač

ISHA Zagreb
– Klub studenata povijesti

Tisak

Kerschhoffset

Naklada

Tiskano u 300 primjeraka

ISSN: 1334-8302

Tvrđnje i mišljenja u objavljenim
radovima izražavaju isključivo
stavove autora i ne predstavljaju
nužno stavove i mišljenja uredništva
i izdavača. Izdanje časopisa ostvareno
je uz novčanu potporu Filozofskog
fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.
Cijena časopisa iznosi 7,00 kn.

Adresa uredništva:

ISHA Zagreb
– Klub studenata povijesti
(za: Redakcija „Pro tempore“),
Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu,
Ivana Lučića 3,
10000 Zagreb

E-mail:

pt.redakcija@gmail.com
nikolina.sar@gmail.com

